

OSTRVO BOGINJE HERE

Samos je poznat po bogatoj prošlosti, kristalnom moru, divnim plažama, muskatnom vinu i kao rodno mesto čuvenog Pitagore

TEKST Nataša Vuković

Na Samosu su rođeni slavni filozof i matematičar Pitagora i poznati astronom Aristarh, a legenda kaže da je to rodno mesto i boginje Here, kraljice među bogovima. U davna vremena to je bio bogat i moćan grad-država, naročito u VI veku p.n.e, dok je danas savršeno mesto za odmor i uživanje.

KAKO GA OBIĆI

Osmo po veličini ostrvo u Grčkoj prostire se na 478 km², ima dve planine, Ampelos i Kerkis, i obiluje izvorima, zelenilom i šumama. Ako želite da ga obidete i istražite, najbolje je da iznajmite automobil, motor ili bicikl, jer lokalni autobusi ne saobraćaju baš često. Takođe, da biste došli do nekog mesta ili plaže, ponekad morate prvo doći do glavnog grada Vati, pa odatle nastaviti autobusom. Karta košta od 80 centi do 5 evra, zavisno od rute.

Vati je glavni i najveći grad na ostrvu. Nalazi se na severoistoku, u velikom zalivu s dugim šetalištem, restoranima, prodavnicama i hotelima, koji su većinom smešteni u moderne zgrade u neoklasičnom stilu, dok se iza njih na padinama brda, uzdiže stari deo grada s pravim lavirintom uskih uličica.

Vati

PITAGORION

Za mene je ovo najljepši gradić na Samosu, a ujedno je i glavno turističko mesto, sa šetalištem duž luke pune jahti i brodića, i mnoštvom taverni i barova. Šetnja uskim popločanim uličicama tek je pravo uživanje! Ali, postoji i jedna posebna, plava ulica. U stvari, to je više uzani prolaz između kuća u plavoj i beloj boji, pun cveća i ukrasnih detalja. Nekada je nosio naziv Tigani, da bi 1955. bio promenjen u čast velikom matematičaru i filozofu, možda najpoznatijem po čuvenoj teoremi, dok se u luci nalazi njegova statua.

Pitagora je živeo asketskim načinom života te je osmislio i posebnu čašu, danas poznatu kao Pitagorina ili čaša umerenosti. Radi se o čaši koja ima stubić u centru i rupu na sredini. Dokle god nivo tečnosti (tačnije, vina) ne prelazi označeni nivo, možete normalno piti iz nje.

Pitagorion

Ali, ako sipate previše, sva tečnost će iscuriti kroz otvor na dnu! Na taj način Pitagora je učio svoje učenike i sugrađane da ne budu lakomi. Danas je to obavezan suvenir koji možete kupiti gotovo svugde i u svakoj grnčarskoj radnji.

Današnji grad leži na ostacima jedne od najvažnijih luka u Sredozemlju. Zahvaljujući brojnim arheološkim nalazištima iz antičkog doba i obližnjeg Heraiona, Pitagorion je 1993. stavljen na Uneskovu listu svetske bašine. U gradu se nalazi Arheološki muzej s bogatom zbirkom predmeta od keramike i mermernih statua, kolekcijom od 300 zlatnih vizantijskih novčića iz VII veka p.n.e, više sarkofaga i arhajskih stela. Pored muzeja se nalaze ostaci antičkog grada i rimske vile.

Tvrđava Likorgos Logotetis je sagrađena u 19. veku na temeljima najstarijeg utvrđenja na ostrvu, sa zidovima iz vizantijskog doba i ostacima dvorca denovljanske porodice Đustinijani. Bila je sedište grčkog oslobodilačkog pokreta pa je i nazvana po lokalnom vođi ustanka. U dvorištu se

nalaze ostaci carske rimske vile iz II veka sa divnim crvenim stubovima i ranohrišćanske crkve iz V. veka, dok je **Crkva Metamorfozis** sagrađena posle oslobođenja od turske vlasti 6. avgusta 1824. godine, što je Dan nezavisnosti Samosa. U blizini tunela Eupalinio, nalaze se **Manastir Panagia Spiliani** ili Bogorodičina pećina i kapelica u koju se silazi stepenicama. S vrha brda pruža se prelepa panorama.

HERAION I HERIN HRAM

Nekada je Sveti put dug 6 km ukrašen sa više od 2.000 kipova povezivao Pitagorion i Heraion. Na prelazu između II i III veka, za vreme rimske vladavine, put je popločan pravougaonim kamenjem. Mali deo puta se može videti i dan-danas, a preko njega prelazi i deo aerodromske piste. Heraion je jedno od najznačajnijih svetilišta antičke Grčke. Prema legendi, tu je rođena i odrasla boginja Hera (sestra i žena boga Zeusa) i to je bio najveći grčki hram podignut u njenu čast. Srušen je u VI veku p.n.e. tako da o njemu danas svedoči samo jedan stub, tačnije, njegova polovina. Većina pronađenih predmeta i statua čuva se u muzejima u Vatiju i Pitagorionu.

Kokari je popularno turističko mesto na oko 10 km od Vati. Šljunkovitu plažu okružuju uske uličice s radnjicama, barovima, restoranima, vilama i hotelima, a riva je puna

zanimljivo dekorisanih taverni. **Manastir Timios Stavros** je jedan od najznačajnijih na čitavom ostrvu, sagrađen između 1592. i 1604. godine. Manastirski kompleks čine crkva, trostrana bazilika s kupolom, monaške prostorije, zvonik, impresivna biblioteka sa starim knjigama i rukopisima, a tu je i episkopski presto iz 1844. godine. Kao naročitu svetinju manastir čuva parče Svetog drveta doneto iz Jerusalima.

NAJLEPŠE PLAŽE

Obala Samosa duga 159 km sastoji se od brojnih uvalica i plaža. S obe strane luke u Pitagorionu, nalaze se lepe plaže s restoranima, a u blizini je dugačka, šljunkovito-peščana plaža **Potokaki** u istoimenom seoce-tu, kao i hotelski kompleks „Doryssa“ s pet zvezdica, koji izgleda kao malo tradicionalno grčko selo sa crkvicom i Folklornim muzejom u sredini.

Dugačka peščana plaža **Psili Ammos** nalazi se na nekih 10 km od Pitagoriona. Veoma je posećena zbog peščanog pličaka, naročito pogodna za porodice s malom decom. To je istovremeno i najbliža tačka na moru između Grčke i Turske, gde razdaljina iznosi manje od 2 km.

Na severu ostrva, između Vati i Kokarija,

nalaze se jedna za drugom, tri veoma posećene i uređene peščane plaže: **Lemonakia**, **Tsamadu** i **Tsambou**, s poznatim kafeom „Navagos“ koji se s brda terasasto spušta prema plaži. Jedna od najlepših plaža **Potami** nalazi se na severozapadu u istoimenom selu. Kažu da ima oblik laste, a pošto je vetrovita, idealna je za surfere. Na brdu iznad nje nalazi se vidikovac sa crkvicom posvećenom Svetom Nikoli, okrećenom u belo i veoma neobičnog oblika.

Plaža Potami

Manastir Timios Stavros

Nataša Vuković, „Natania Travel“

FOTO Shutterstock, Nataša Vuković, „Natania Travel“, Nebojša Babić